

КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВУ ЕКОНОМІЧНУ СИСТЕМУ

З. Д. Калініченко

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Поглиблення процесів інтернаціоналізації світової економіки, зростаюче значення зовнішньоекономічних відносин зумовлюють інтеграцію і взаємозалежність зовнішньої торгівлі та внутрішньої економіки. Ці процеси стимулюють використання внутрішніх економічних і адміністративних важелів регулювання ввезення та вивезення товарів поряд із традиційними методами зовнішньоторговельного регулювання.

Про важливість і необхідність наукових розробок з питань оцінки експортного потенціалу України в умовах інтеграційних процесів свідчать публікації та дослідження українських науковців, а саме: О. В. Калюжної, А. І. Кредісова, Г. Б. Крушніцької, А. А. Мазаракі, Ю. В. Макогона, Т. О. Мацко, Т. М. Мельник, В. В. Сіденка, С. І. Соколенка, Л. В. Страшинської, А. С. й інших. Але проблеми розвитку зовнішньої торговельної діяльності та оцінки експортного потенціалу України вивчені недостатньо, що й актуалізує подальшу роботу.

Мета дослідження полягає в оцінці експортного потенціалу України в умовах світових інтеграційних процесів. Для досягнення мети поставлено завдання зробити висновки щодо загального стану експортного потенціалу України й намітити шляхи його покращення.

Найважливішою формою участі України в європейських інтеграційних процесах є зовнішня торгівля, через яку реалізуються місцеві вироби чи сировина, а імпортуються високотехнологічні товари чи необхідні ресурси. Спеціалізація країн у світовому товарообміні характеризує їхні порівняльні переваги у виробництві тих чи інших товарів.

Затверджено Концепцію популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі (розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. № 739), розроблено проект плану заходів з її реалізації.

Концепція визначає мету, пріоритети, шляхи і способи комунікації з міжнародною спільнотою, популяризації України у світових інформаційних ресурсах, формування позитивного іміджу України та забезпечення на міжвідомчому рівні постійної оперативної та скоординованої діяльності, а також підвищення туристичної та інвестиційної привабливості України.

Результати роботи Уряду 2016 року свідчать про поступовий прогрес у досягненні стратегічних пріоритетів.

Макроекономічна стабілізація – це один із ключових пріоритетів Уряду 2016 року, про успішну реалізацію якого свідчить відновлення зростання

валового внутрішнього продукту, суттєве зниження рівня інфляції, стабільність протягом року курсу національної валюти.

Підсумкові дані про зовнішньоекономічні операції України з іншими країнами світу систематизовані в платіжному балансі. Так, рух належних операцій відбиває рух за кордон та з-за кордону товарів, послуг трансфертних платежів.

Важливим стало отримання підприємствами індивідуальних дозволів на ввезення продукції в ЄС. Зараз більше 200 українських компаній експортують продукти тваринного походження в ЄС.

До 2023 Україна повинна гармонізувати своє законодавство в сфері безпеки харчових продуктів з європейським. Визнання еквівалентності систем забезпечення безпеки України і ЄС дозволить всім українським виробникам виходити на європейський ринок без додаткових перевірок.

Від зони вільної торгівлі з ЄС виграв не тільки великий бізнес, а і малий.

Великий бізнес завжди експортував набагато більше, ніж малий і середній. І не тільки в Україні. Це зрозуміло – їм легше пройти бюрократичні процедури, у них є ресурс для цього. Хоча в деяких сферах експорту практично немає великих виробників. Наприклад, мед експортують малий і середній бізнес. У той час як серед експортерів зерна представлені великі гравці.

Змінилися категорії товарів, які експортуються в ЄС, після запуску ЗВТ.

Таких товарів, які б до 2013 року зовсім не експортувалися з України, а тепер раптом почали в значних обсягах, мало. Україна в першу чергу розширює ті виробництво і експорт, які вже були.

40% всього обсягу експорту складають вісім продуктів. Цей список майже не змінився, але змінилася послідовність.

Таблиця 1

Товарна структура експорту до ЄС: «топ-8 товарів», %[1]

Товар на експорт	2013 р.	2016 р.
Масло соняшникове сире	2	8
Кукурудза	10	8
Комплекти проводів для свічок запалювання	6	7
Полуфабрикати із вуглецевої сталі	10	5
Руди і концентрати залізні агломеровані	4	4
Руди і концентрати залізні не агломеровані	6	3
Макуха і інші тверді відходи із соняшника	3	3
Насіння рапса з низьким вмістом ерукової кислоти	5	3
Інші	54	60

Джерело: Розрахунки виконано на основі інформації Укрстат, класифікації УКТ ЗЕД

Раніше перші позиції займала металургія, а тепер найбільше ми експортуємо агропродукцію. На першому місці соняшникова олія. За останні три роки частка експорту збільшилася в чотири рази, а вартість експорту - на 160%. Кукурудза знизилась в рейтингу. Однією з причин цього є те, що ми збільшили її експорт в Азію, наприклад, Іран. На Західній Україні активно

розвивається цілий кластер виробництва комплектуючих для автомобілів (третя позиція в рейтингу), які орієнтовані на експорт, в основному, в Німеччину.

Угода про асоціацію з ЄС негативно впливає на виробництво одного продукту - азбесту. Він дуже канцерогенний, його просто припинять випускати.

Частина виробництва постраждала від закриття ринку Росії. Наприклад, виробництво залізничної продукції. Практично всі вироблені в Україні вагони вивозилися в Росію. Але втрата російського ринку не знищила галузь - зараз розвивається внутрішній ринок, зростає експорт залізничних запчастин, наприклад, до Канади [2].

Отже, проаналізувавши експортний потенціал України в умовах інтеграційних процесів, необхідно зробити такі висновки. Одним із напрямків погіршення національної зовнішньої торгівлі та фінансової конкурентоспроможності стало нарощення іноземних зобов'язань через несвоєчасні розрахунки українських підприємств з іноземними партнерами. Морально та фізично зношений парк промислового обладнання (понад 50 %) не залишає надії на те, що Україна в найближчий час зможе розширити експорт машинотехнічної продукції та інших промислових виробів із високою доданою вартістю. Ця продукція імпортується в Україну, як і сировина для виробництва, хоча до чистого імпорту потрапили вироби харчової промисловості та деякі товари, що з успіхом можуть виготовлятися вітчизняними виробниками. Отож, імпортні і експортні потоки зберігають свою нераціональну структуру протягом останніх років, що свідчить про зниження конкурентоспроможності української продукції на світових ринках.

Нашій державі необхідно активно використовувати участь у світовому поділі праці. Для створення сприятливих умов розвитку економіки слід забезпечувати відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам. Передумовою органічного й найповнішого входження економіки нашої країни в міжнародні господарські відносини та підвищення її ефективності в міжнародній торгівлі є стійке економічне зростання. Це сприяє стабілізації економічних взаємин з іншими країнами, розширенню доступу вітчизняних товарів на світові ринки, можливості застосування механізмів цієї організації для захисту національних економічних інтересів. Крім цього, країні необхідні кардинальні зміни в зовнішньоекономічному законодавстві, вдосконалення тарифної, фінансової, інвестиційної бази відповідно до міжнародних норм і стандартів. А інтеграція у світову економічну систему дасть Україні змогу користуватись усіма перевагами міжнародного економічного співробітництва.

Література:

1. Державний комітет статистики України // Інформаційний бюлетень, 2016.
2. Ключові тенденції зовнішньоекономічної діяльності України у 2016 році в контексті реалізації стратегічних завдань соціально-економічного розвитку // www.niss.gov.ua.
3. Майорова І.М. Сучасні тенденції світової торгівлі та перспективи

ОСНОВНІ ОЗНАКИ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКІВ

І. С. Каракулова

кандидат економічних наук,

старший науковий співробітник

Центр комплексних досліджень з питань

антимонопольної політики,

м. Київ, Україна

Розвиток будь-якої сучасної розвиненої держави неможливий без наявності потужного товарного ринку. Сучасний ринок характеризується ознаками поширення глобалізаційних процесів практично у всіх сферах, а тому, основною метою абсолютної більшості розвинених країн світу є постійний моніторинг даних процесів, з тим, щоб відповідати критеріям динамічно змінних потреб світового глобального ринку.

Основною метою виробництва будь-яких товарів є їх подальша реалізація з метою споживання. Ці процеси відбуваються на ринку. Саме на ринку здійснюється регулювання виробництва і обігу товарів, встановлюються оптимальні пропорції товарного виробництва, здійснюється розподіл доходу, та суспільного багатства загалом. У випадку якщо певний вид товару не був реалізований на ринку, це свідчить про невизнання витрат праці, які витрачались на його виробництво. Таким чином, ринок, в тому числі, розкриває суть протиріч у відносинах праці.

Світовий товарний ринок, як сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснованих на міжнародному поділі праці та інших факторах виробництва, характеризується наступними ознаками: 1. глобалізація товарних ринків є об'єктивним історичним процесом, який постійно вдосконалюється; 2. світовий товарний ринок знаходить свій прояв у міждержавному переміщенні товарів, послуг та основних факторів виробництва (робочої сили, капіталу) під впливом не лише внутрішніх, але й зовнішніх факторів попиту та пропозиції; 3. світовий ринок (у більшій мірі ніж національний) оптимізує використання факторів виробництва, спрямовуючи їх рух у найбільш ефективні сфери та галузі ринку; 4. світовий товарний ринок виступає у якості фільтра, який вилучає з міжнародного обміну певні товари, які не відповідають міжнародним стандартам якості або не витримують жорстких вимог конкуренції; 5. для обслуговування світового товарного ринку створюються та функціонують різноманітні інституційні утворення – організації та установи, які здійснюють